נא: אלו טרפות פרק שלישי חולין

מודה רבי שמעון לענין קדשים. לא הוה צריך כאן לדברי רבי יוחנן דנכבוד עסקינן דתלי רחמנא בפטר רחם וקדשים גופייהו לא יליף ר"ש אלא מנכבוד לידה לידה כדאמר ברים יולא דופן (נדה דף מ.) ולרבותא נקט הכא כל קדשים: **עמדה** אינה **צריכה מעת לעת אבל בדיקה ודאי בעיא.** אבל לא עמדה בעיא ולאי מעת לעת ובעיא נמי בדיקה כדתנן לקמן (דף יז.) דרסה וטרפה בכותל או שריצלתה בהמה צריך מעת לעת ואמר בגמרא משום ר"א בר' יצחק אחת זו ואחת זו צריכה בדיקה וא"ת והא תניא בפ' התערובות (בזבחים דף ע:) נתערבה בשור שנעבדה בו עבירה בכלאים ובטרפה ובגמרא (דף עד:) פריך הא טרפה היכי דמי אי לידע ליה לשקלה אי הא ידע ליה מגא ידע ומשני ר"ל דאיערב בנפולה ופריך בנפולה לבדקיה ומשני קסבר עמדה צריכה מעת לעת הלכה צריכה בדיקה והשתא על כרחך עיקר שיעוא לא הוי מעמדה צריכה מעת לעת דאמאי ליבדקיה בהילוך ועוד דכיון דמעת לעת סגי אמאי קתני ידעו עד שיסתאבו אלא עיקר שיעוא מהלכה צריכה בדיקה וכיון דאין מרוח שום דבר כמה שאומר עמדה צריכה מעת לעת ג"ל דאימר הכי הא כ"ע מודו הכא דעמדה אינה צריכה מעת לעת ונראה דגרסי' התם עמדה אינה צריכה מעת לעת אע"ג דלא צריך ליה התם נקטיה אגב הלכה בעיא בדיקה[ג]: **והלכתא היכא דנפלה** מן הגג כו'. הא דלא קאמר הלכה כרב יהודה בריסוק אבריס משום דבעי לאשמועינן דוקא עמדה לאמעוטי פסטה ידה לעמוד ונגערה לעמוד:

קטניות

ממטמא בזיבה ואי ס"ד יש בו משום ריסוקי אברים [6]איקרי כאן מבשרו ולא מחמת אונסו הכא במאי עסקינן כגון שיצא דרך דופן ת"ש [7]עגל שנולד בי"ט שוחטין אותו בי"ט ה"נ כגון שיצא דרך דופן ת"ש [8]ושוין שאם נולד הוא ומומו עמו שזה מן המוכן וכי תימא ה"נ שיצא דרך דופן דרך דופן מי קדוש והא [9]א"ר יוחנן [10]מודה היה ר"ש לענין קדשים שאינו קדוש הב"ע שהפרים על גבי קרקע ואמר ר"נ [11]בית המטבחים אין בו משום ריסוקי אברים [12]ההוא תורא דנפל ואישתמע קל [13]נגיחותיה על רב יצחק בר שמואל בר מרתא שקל משופרי שופרי אמרי ליה רבנן מנא לך הא א"ל הכי אמר רב צפרניו נועץ עד שמגיע לארץ [14]א"ר יהודה אמר רב [15]העמדה אינה צריכה מעת לעת בדיקה ודאי בעיא [16]הלכה אינה צריכה בדיקה רב חייא בר אשי אמר אחת זו ואחת זו צריכה בדיקה אמר רב ירמיה בר אחא אמר רב פשטה ידה לעמוד אע"פ שלא עמדה עקרה רגלה להלך אע"פ שלא הלכה ורב חסדא אמר ניערה לעמוד אע"פ שלא עמדה [17](והלכתא היכא דנפלה מן הגג בדלא ידעה ועמדה ולא הלכה צריכה בדיקה ואינה צריכה מעת לעת ואם הלכה אפילו בדיקה נמי לא צריכה) אמר אמימר משמיה דרב דימי מנהרדעא נפולה שאמרו צריכה בדיקה כנגד בני מעיים אמר ליה מר זוטרא הכי אמרינן משמיה דרב פפא [18]צריכה בדיקה כנגד בית ההלל כולו א"ל הונא מר בר בריה דרב נחמיה לרב אשי סימנין מאי א"ל [19]סימנין קשין הן אצל נפילה אמר רב יהודה אמר שמואל [20]עוף שנחבט על פני המים כיון ששט מלא קומתו דיו [21]ולא אמרן אלא ממטה למעלה אבל מלמעלה למטה מיא הוא דאשפלו ואי מיא קיימי לית לן בה [22]ואי שדא ציבי וקדמיה הא קדמיה [23]גלימא מתיה חיישינן דלא מתיה לא חיישינן [24]עוף ומעופף לא חיישינן אילא ומקרבי קיטרי חיישינן לא מקרבי קיטרי לא חיישינן ביתנא דעביד בטוני חיישינן דהאי גיסא ודהאי גיסא לא חיישינן אסורייתא חיישינן כיתנא דדייק ונפיץ לא חיישינן דייק ולא נפיץ חיישינן דעביד ביזרי כיון דאיכא ביה קטרי חיישינן דקתא חיישינן דקדקתא לא חיישינן נברא חיישינן תימחתא לא חיישינן קיטמא נהילא חיישינן לא נהילא לא חיישינן חול

מטמא בזיבה. אם יצא ממנו זוב: **ואי ס"ד יש בו משום ריסוקי אברים.** הרי מולה הוא וזו אחד משבעה דרכים שהזב נגדך בהן דזב אינו מטמא בתורה (כריתות מ:) דכתיב (ויקרא טו) זב מבשרו שיהא בשרו כמות שהוא שלם ולא בתורה: **דרך דופן.** ע"י בם וכין הוא וכין אמו חיין ואין לומר שנאחר שנתחה אמו הוליאוהו דקיי"ל במסכת נדה (דף מד.) הוא מיית בריש: **עגל שנולד בי"ט.** אין כאן משום מוקצה שהרי מוכן היה לגב אמו ושוחטין אותו בו ביום. אלמא משום ריסוקי אברים נמי לית ביה: **ושוין.** תנאי דפליגי במסכת בילה (דף מו:) גבי בכור שנולד בו מום בי"ט ושוין דאפילו האוסר בנולד בו ביום מום משום דמוקצה היה בין הסמטאות מחמת איסור קדשים בתוך אבל אם נולד היום ומומו עמו מוכן הוא שלא נאסר מעולם דהא במעי אמו היה מוכן אגב אמו ומותר דבכור אינו קדום עד שיולד וכשנולד הרי מומו עמו ולאו ליתסמו בתוך: **דרך דופן מי קדיש.** בבכורה דבעינן מום ליתסמו במדינה: **מודה ר"ש.** אע"ג דפליג במסכת נדה (דף מ.) גבי יולא דופן ואמר הרי הוא כילוד ויוצאת עליו ימי טומאה וטהרה התם הוא דאתרבאי מואם נקבה תלד[a] לרבות יולא דופן אבל לענין קדשים מודה שאינו קדוש דכתיב כי יולד[b]: פרט ליולא דופן (לעיל דף לח:): **הכא במאי עסקינן.** הא דקתני מותר בו ביום ולא חיים לריסוק אברים: **כגון שפרים ע"ג קרקע.** נגער לעמוד ותחב פרסותיו לעמוד דאמרינן לקמן גבי נפולה עמדה מנפילתה אינה צריכה מעת לעת: **בית המטבחים.** כשמפילין אותו לתרן לשוחטו אפילו ממקום גבוה: **דנפל.** בבית המטבחים: **קל גניחותיה.** כמו (כ"ק דף פ.) גונח מלבו פליגדרי"ם בלע"ז. שנשמע קול יללתו כשנפל: **מנא לך הא.** דלא חיישת לריסוק: **לפרניו נועץ.** כשהוא [c]שוהה ליפול כל שעה הוא מתחזק בלפרניו עד שהיו עופל מגובה: **עמדה.** אמתניתין קאי שנפלה מן הגג ועמדה ולא הלכה אינה צריכה שהייה מעת לעת: **אבל בדיקה בעיא.** במוט השדרה ובשבירת רוב לעות ובעקירת חוליא. והיכא דלא עמדה אפילו בדקותה ונמצאת שלמה טרפה משום הכחב שנתפרקו פרקיה וחוליותיה ואם הלכה אפילו בדיקה לא בעיא: **אע"ג דלא עמדה.** ואינה צריכה שהייה מעת לעת: **נגערה לעמוד אע"פ.** שלא פשטה ידה אלא נתמזקה ולקחה לעמוד: **היכא דנפלה מן הגג.** בלא ידעה דאי ידעה הא אמרינן [d]לאמדה נפשה: **כנגד כני מעיין.** שמא נקרע רוב המילונה או ניקבו הדקין: **כנגד כל החלל.** משום שבירת רוב לעות או עקירת חוליא: **סימנין מאי.** מי בעי בדיקה שמא נעקרו: **עוף שנחבט.** [e]ונפל על כרחו על פני הנהר ואינה למיתם לריסוק: **כיון ששט מלא קומתו.** הוה ליה כהליכה שאינה צריכה בדיקה: **ואי מיא דקיימי.** כגון אגמים: **ליט לן בה.** דאפילו מלמעלה למטה שפיר דמי[f]: **ואי שדי ציבי.** ואם היו קמטי עליס מושלכין בנהר: **וקדמיה.** איהו לציבי [g]מלמעלה למטה אפילו במיא דלא קיימי שרי דכיון דקדמיה איהו לציבי איהו דקא שט: **גלימא.** פרוס על גבי יתדות בחויר: **ומפיח.** שפיר ונפל עוף עליו: **חיישינן.** לריסוק ובעי שהייה דכיון דמתחת שפיר קשה הוא: **עוף ומעופף.** ואם כפולה הטלית ואפילו מתוחה: **לא חיישינן.** דאינה נמתחת יפה: **אילא.** עוף שנפל בגשת הפרוסה בחויר: **אי מיקרבי קיטרי.** קשרי החוטין שבהם סמוכין זה לזה תמיד: **חיישינן.** שמא הקשרים דסקיהו: **כיתנא דעביד בטוני.** פשתן העשוי חבילות: **חיישינן.** שהרי קשה הוא: **דהאי גיסא ודהאי גיסא.** אם נפל על צדי החבילה מכאן ומכאן בהסמטה: **לא חיישינן.** דכי מטי עלייהו משתמיט ומשתמיט ולא מלקי ליה: **אסוריתא.** חבילות של קנים: **כיתנא דדייק (ונפץ).** חכונו בטוד"ה בלע"ז: **ונפץ.** אם שטוח על גבי קרקע ונופל עוף עליו: **דייק ולא נפץ.** שברי הגבעולין מלקין העוף: **דעביד ביזרי.** פופיד"ם אפילו דייק ונפץ חיישינן משום קטרי דאית ביה: **דקתא.** נעורת שברי גבעולין הנעערין מן הפשתים [h]קרקע ונופל עוף עליהן לא חיישינן לפי שהיא רכה: **נברא.** שיב הגדל בביב הדקלים ומיינבאין אותו ונחלק לרלועות ומפסילין ממנו חבלים וכל זמן שלא נעשה לרלועות הוא קשה: **תימחתא.** לאחר שחלקוהו לרלועות נהלי נברא כמו שעושין לקליפת עץ הקרוי טי"ל: **קיטמא נהילא.** מרוקד בנפה נכנס ונעשה קשה: **לא נהילא.** אינו נכנס וכל שעה הוא [i]טפוף ואינו קשה: חול

ריסוק. ומ"ט דכי מתיח קשה הוא ומרסק לא מתיח לא חיישי' דרך אצל נפילה. עייף ומיעף לא חיישינן כלומר ואי כפול לא חיישינן דרך הוא. אילדי ומקרבי (כמו קטרי) קטרי חיישינן למישלם בלע"ז ומקרבה קטרי שמקרבין האילדי זה לזה חיישינן דאמרינן על קטרי אמרינן בינתים נפל. כיתנא דדייק ולא נפץ חיישינן דקשה הוא ולא משריק דעביד ביזרי חיישינן כלומר אם יש לו גבעולין. [j]דעביד (נשתי חבילות) מהאי גיסא ומהאי גיסא לא חיישינן כלומר איטוני מרחקי מהדדי לא חיישי' דאמרי' בינתים נפל: דקתא חיישינן דק דקתא לא חיישינן. עפר תיחות זו דק דקתא לא חיישינן דמשריק דעביד כי זגא חבילה: נהילא חיישינן שעשויה ככברה ודאי לא משריק תמתחא חיישינן דבר שנדל סביב העץ שקורין טיל ומתקנין אותו לצורך חבלים ומותחין אותו כעין רצועות והכי קאמר אי מתוקן ומתיח חיישינן דלא שריק נברא לא חיישינן כלומר נברא גדל בדקל: בר מחמיצי ותיפצי כלומר גרסים ועדשים דחיישינן

כשרוצין לשותחה: גניחותיה כלומר קולו נשמע כמו שהיה מרוסק: [c] הכה על ראשה כלומר המטה שהכה אותה היה ארוך שמגיע מראשה ועד זנבה או הכה בזנבה והיה ארוך שהגיע לה עד ראשה אין חוששין לריסוק איברין משום חוט השדרה ואי שלים חוטרא אפלגא דגבה כלומר שהיה קצר דשלים אפלגיה דגבה חוששין היכא דשלים חוטרא דלא נפסק חוט השדרה. ואי אית ביה קטרי חוששין אפי' היה ארוך המטה שהלכה לה מראשה ועד זנבה חיישינן לריסוק איברין משום קיטרי ואי מחייה אספקיה כלומר דאם היה (כלי) מכה לרחבה שלא הכה לארכה מראשה לזנבה לזנבה חיישינן שלא יפסוק חוט השדרה: בדיקה ודאי בעיא. כלומר אם הכה אותה או נפלה והיה חושש משום ריסוק איברים. ועמדה אינה צריכה לשהות מעת לעת אבל בדיקה בעיא דלא יהא בה אחת מי"ח טרפות. פשטה יד לעמוד אע"פ שלא עמדה. עקרה רגל להלוך כו' כלומר מה דאמרינן הלכה אפי' בדיקה נמי לא בעיא

[a] הגה ל"ם ולא"כ מתי מיתי דלא המיגה בו יומו דמטמא בזיבה הא המם אינו נוטל לתרן ד"ל ודיה. [b] מתיגה הכה עד שלא יפסיה חוט השדרה שיר לעיל ע"ש. [c] בעבדיל בהטוי כלומר דעביד חבילות חבילות כל"ל

מסורת הש"ס

[a] [נדה לה. ע"ש עת. כריתות מ:]. [b] [בכ. ע"ש קלו. ביצה יז:]. [c] [ב"ק נ:]. [d] [נדה מ. ע"ז נעקה כו:]. [e] [ל"ל נגיחותיה. ו] זכחים עד:]. [f] [כ"ל מ"ג. ז] [בי' הרי"ף עייף מיעף וכן נרסה ערוך בערך עף ג'], עז) [ויקרא כ:]. י) [שם כב:]. כ) [עי' ב"י יו"ד סי' נח ד"ה ושוף]. ל) [עי' תוס' ב"ק נ: בד"ה אם שהתה].

לעזי רש"י

פליגנדרי"ם. האנת. בטרד"ה [בטורד"ן]. חבוט. אשקרש"א [אישקר"ש]. פשתן מגיער. פופידי"ם. חבילות. פשתן סרוק. טי"ל. עץ תרזה.

מוסף רש"י

מבשרו. מכח אמכי מתוקף יצלו (כריתות ח:). שוחטין אותו ביום טוב. ואינו מוקצה שהרי כין הסמטאות נמי היה מוכן אגב אמו (שבת קכו.). ושוין. כי יהודה ור' שמעון שנחלקו בגולין מומין ביו"ט במסכת ביצה. שאם נולד הוא ומומו עמו שזה מן המוכן. ומותר לנקר מומו ביו"ט, דלא דמי כמתקן ביו"ט דלא לאתחזי לאיסורא (שם). אלין כזה משום תיקון ומשום דין, שלא היתה בו חזקת איסור מעולם, וכמוקף לה לקמן כגון דאמרי דייני התם (ביצה כו.). מודה היה ר"ש לענין קדשים. דבהמה שיצאה דרך דופן פסולה לקרבן, דגבי שומאה וטהרה דאמו הא דקתמר ר"ש מריבוי הכתוב אם נקבה תלד, היפוך לך הכתוב ילדה אחתה לרבות יולא דופן, אבל בקדשים מודי (ע"ז כא:), שאינו קדוש. קדושת הגוף אלא כשאר קדשים שקדש מיומן להקדשן דלא קדשי אלא כמלים וכאחבים לגמיהם ויוצאין לחולין ליגוז וליעבד (נזה ח:). עמדה. על רגליה (זבחים עד:). קיטמא נהילא. שהיא דקה (תענית מו.).

רבינו גרשום (המשך)

פשטה רגל להלוך אע"פ שלא הלכה: צריכה בדיקה כנגד בני מעיים שלא תהא ריסוק: קשין הן אצל נפילה לשון קשה כלומר לא חיישינן בסימנין שיהו מרוסקין: עוף שנחבט על פני המים כלומר חיישינן משום ריסוק איברים כיון ששט כומתו דיו למעמה למעלה כלומר ששט כמתה למעלה למים אבל בדרך הליכתן של מיא הוא דקא משפלי ליה חיישינן משום ריסוק איברים. ואי איכא צביא כו' כלומר ואי איכא חתיכה של עץ במים דשף בקרוב לעוף וקדמיה העוף לחתיכה של עץ איהו הוא דקא מסגי ולא חיישינא. גלימא מתוח חיישינן כלומר גלימא שהיה מתוח באויר ונפל העוף עליו חיישינן משום

רבינו גרשום

[1] מודה רבי שמעון לענין קדשים. לא הוה צריך כאן לדברי רבי יוחנן דנכבוד עסקינן דתלי רחמנא בפטר רחם וקדשים גופייהו לא יליף ר"ש אלא מנכבוד לידה לידה כדאמר ברים יולא דופן (נדה דף מ.) ולרבותא נקט הכא כל קדשים: **עמדה** אינה **צריכה מעת לעת אבל בדיקה ודאי בעיא.** אבל לא עמדה בעיא ולאי מעת לעת ובעיא נמי בדיקה כדתנן לקמן (דף יז.) דרסה וטרפה בכותל או שריצלתה בהמה צריך מעת לעת ואמר בגמרא משום ר"א בר' יצחק אחת זו ואחת זו צריכה בדיקה וא"ת והא תניא בפ' התערובות (בזבחים דף ע:) נתערבה בשור שנעבדה בו עבירה בכלאים ובטרפה ובגמרא (דף עד:) פריך הא טרפה היכי דמי אי לידע ליה לשקלה אי הא ידע ליה מגא ידע ומשני ר"ל דאיערב בנפולה ופריך בנפולה לבדקיה ומשני קסבר עמדה צריכה מעת לעת הלכה צריכה בדיקה והשתא על כרחך עיקר שיעוא לא הוי מעמדה צריכה מעת לעת דאמאי ליבדקיה בהילוך ועוד דכיון דמעת לעת סגי אמאי קתני ידעו עד שיסתאבו אלא עיקר שיעוא מהלכה צריכה בדיקה וכיון דאין מרוח שום דבר כמה שאומר עמדה צריכה מעת לעת ג"ל דאימר הכי הא כ"ע מודו הכא דעמדה אינה צריכה מעת לעת ונראה דגרסי' התם עמדה אינה צריכה מעת לעת אע"ג דלא צריך ליה התם נקטיה אגב הלכה בעיא בדיקה[a]: **והלכתא היכא דנפלה** מן הגג כו'. הא דלא קאמר הלכה כרב יהודה בריסוק אבריס משום דבעי לאשמועינן דוקא עמדה לאמעוטי פסטה ידה לעמוד ונגערה לעמוד: **ממטמא בזיבה** ואי ס"ד יש בו משום ריסוקי אברים [2]איקרי כאן מבשרו ולא מחמת אונסו הכא במאי עסקינן כגון שיצא דרך דופן ת"ש [3]עגל שנולד בי"ט שוחטין אותו בי"ט ה"נ כגון שיצא דרך דופן ת"ש [4]ושוין שאם נולד הוא ומומו עמו שזה מן המוכן וכי תימא ה"נ שיצא דרך דופן דרך דופן מי קדוש והא [5]א"ר יוחנן [6]מודה היה ר"ש לענין קדשים שאינו קדוש הב"ע שהפרים על גבי קרקע ואמר ר"נ [7]בית המטבחים אין בו משום ריסוקי אברים [8]ההוא תורא דנפל ואישתמע קל [9]נגיחותיה על רב יצחק בר שמואל בר מרתא שקל משופרי שופרי אמרי ליה רבנן מנא לך הא א"ל הכי אמר רב צפרניו נועץ עד שמגיע לארץ [10]א"ר יהודה אמר רב [11]העמדה אינה צריכה מעת לעת בדיקה ודאי בעיא [12]הלכה אינה צריכה בדיקה רב חייא בר אשי אמר אחת זו ואחת זו צריכה בדיקה אמר רב ירמיה בר אחא אמר רב פשטה ידה לעמוד אע"פ שלא עמדה עקרה רגלה להלך אע"פ שלא הלכה ורב חסדא אמר ניערה לעמוד אע"פ שלא עמדה [13](והלכתא היכא דנפלה מן הגג בדלא ידעה ועמדה ולא הלכה צריכה בדיקה ואינה צריכה מעת לעת ואם הלכה אפילו בדיקה נמי לא צריכה) אמר אמימר משמיה דרב דימי מנהרדעא נפולה שאמרו צריכה בדיקה כנגד בני מעיים אמר ליה מר זוטרא הכי אמרינן משמיה דרב פפא [14]צריכה בדיקה כנגד בית ההלל כולו א"ל הונא מר בר בריה דרב נחמיה לרב אשי סימנין מאי א"ל [15]סימנין קשין הן אצל נפילה אמר רב יהודה אמר שמואל [16]עוף שנחבט על פני המים כיון ששט מלא קומתו דיו [17]ולא אמרן אלא ממטה למעלה אבל מלמעלה למטה מיא הוא דאשפלו ואי מיא קיימי לית לן בה [18]ואי שדא ציבי וקדמיה הא קדמיה [19]גלימא מתיה חיישינן דלא מתיה לא חיישינן [20]עוף ומעופף לא חיישינן אילא ומקרבי קיטרי חיישינן לא מקרבי קיטרי לא חיישינן ביתנא דעביד בטוני חיישינן דהאי גיסא ודהאי גיסא לא חיישינן אסורייתא חיישינן כיתנא דדייק ונפיץ לא חיישינן דייק ולא נפיץ חיישינן דעביד ביזרי כיון דאיכא ביה קטרי חיישינן דקתא חיישינן דקדקתא לא חיישינן נברא חיישינן תימחתא לא חיישינן קיטמא נהילא חיישינן לא נהילא לא חיישינן חול

[a] הגה ל"ם ולא"כ מתי מיתי דלא המיגה בו יומו דמטמא בזיבה הא המם אינו נוטל לתרן ד"ל ודיה. [b] מתיגה הכה עד שלא יפסיה חוט השדרה שיר לעיל ע"ש. [c] בעבדיל בהטוי כלומר דעביד חבילות חבילות כל"ל

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com